

Rasspecifik avelsstrategi för
Långhårig Vorsteh

Fastställd av SKK år 2024

Ingår i Svenska Kennelklubbens organisation

Innehåll

Rasspecifik avelsstrategi för	1
Inledning.....	4
Regler och rekommendationer för uppfödare och hanhundsägare.....	4
Långhårig vorsteh, riktlinjer för hanhunds- och tiklistor (Rev 240116)	4
Uppfödare har tillgång till SVKs valphänvisning om parningen följer:	5
Historik	5
Population	6
Nuläge	6
Populationsstorlek, registreringssiffror	6
Genomsnittlig kullstorlek.....	6
Inavelstrend (inavelsökning) fördelning parningar.....	7
Tik- och hanhundsanvändning.....	8
Barnbarns listor.....	8
Övergripande avelsmål för rasen.....	9
Övergripande avelsstrategi för rasen	9
Målsättning	9
Handlingsplaner	9
Jakt-, bruks-, funktions egenskaper samt vardagsmentalitet	10
Nuläge	10
Mentalitet och jaktegenskaper i förhållande till rasstandarden	10
Mål – Jaktegenskaper för uppfödare	11
Handlingsplaner jaktegenskaper SVK	11
Hälsa	11
Allmänna rekommendationer.....	11
Nuläge	12
Höftledsdysplasi, <i>HD</i>	12
Målsättning HD och Ed.....	12
Strategi HD och Ed	12
Hud problematik/allergier	12
Arvbara sjukdomar.....	12
Målsättning Arvbara sjukdomar	13
Handlingsplaner	13
Exteriör	13
Nuläge	13
Målsättning - exteriör	13
Handlingsplaner	13
Handlingsplaner för rasklubben	13

Prioritering av viktiga kortsiktiga och långsiktiga mål	13
Målsättning	14
Handlingsplan för fortsatt arbete inom SVK	14
Summering	14
Källförteckning.....	15
Långhårig Vorsteh, jaktliga egenskaper	1
Sök.....	1
Fält	1
Skog.....	1
Vatten.....	1

Inledning

På Svenska Kennelklubbens Kennelfullmäktige 2001 fattades beslut om att det för varje hundras ska finnas en s.k. rasspecifik avelsstrategi. Uppdraget att utforma dessa är utlagt på specialklubbarna. Svenska Vorstehklubben (SVK) ansvarar idag för 7 raser, Kleiner Münsterländer, Korthårig Vorsteh, Strävårig Vorsteh, Korthårig Ungersk Vizsla, Grosser Münsterländer, Långhårig Vorsteh och Strävårig Ungersk Vizsla.

En rasspecifik avelsstrategi (RAS) är en handlingsplan för aveln inom en specifik ras. SKK:s Avelspolicy anger målen och RAS beskriver vägen dit.

Ansvar för rasens framtid ligger alltid ytterst hos den enskilda uppfödaren och ägaren till avelshunden. För att fatta relevanta beslut behöver den enskilda ägaren både allmänna kunskaper om avel och fakta kring den egna tiken samt den tilltänkta avelshunden, vad gäller hälsa, mentalitet och bruksegenskaper och exteriör. Inriktningen i framtida planerade kullar bör ligga i linje med beskrivningen i RAS dokumentet.

Medlemmarna har möjlighet att ta del av det aktuella RAS dokumentet via Klubbens officiella hemsida. Tik och hanhundsägare som är aktiva inom aveln har under hela processens gång haft möjlighet att komma in med synpunkter om vilket innehåll de ser som viktigt via kontakt med avelsrådgivare eller avelsfunktionär.

Arbetet med att revidera RAS dokumentet för Långhårig vorsteh har gjorts under ca 5 års tid, 2019 - 2024. Avelsrådgivare och avelsfunktionär har kallat till digitala möten vid tre tillfällen, samt ett fysiskt möte vid riksutställningen 2023. Det har skett en dialog via rasens facebookgrupp där information och nyheter kommuniceras. .

Regler och rekommendationer för uppfödare och hanhundsägare

Både uppfödare och hanhundsägare bör sätta sig in i den avelsstrategi som gäller för rasen” / Källa: SKK. Regler och rekommendationer nedan förväntas varje enskild uppfödare och hanhundsägare följa.

- Tillgodose att de parningar som görs medför så låg inavelsökning i populationen som möjligt i enlighet med SKKs riktlinjer och intentioner.
- Tik och hanhundsägare bör utvärdera de kullar som tas fram, se dokument via länk <https://www.vorsteh.se/raser/langharig-vorsteh/>
- Tik och hanhundsägare ska vara transparenta med informationen om det finns oönskade defekter, sjukdomar och beteenden hos de individer som föds.
- Sträva efter att avla fram individer som har god exteriör utifrån funktion och hållbarhet.
- Fortsätta att arbeta för att bibehålla den höga andelen HD röntgade individer inom rasen.
- Verka för att öka antalet jaktprovsbedömda avkommor.
- uppfödarna ska, och de enskilda hundägarna bör, arbeta för att uppnå målen i RAS.

Långhårig vorsteh, riktlinjer för hanhunds- och tiklistor (Rev 240116)

Hanhunds- och tiklistor upprättas över de individer vilka uppnått av SVK fastställda minimikrav för att uppnå avelsmålen i specialklubben.

Avelsrådgivarens uppgift är att, tillsammans med ägaren, på individnivå göra ytterligare utvärderingar och bedöma om individen tillför rasen något vid en eventuell parning. Således är det nödvändigt att hundägaren konsulterar avelsrådgivaren, även om en individ finns på dessa listor genom att ha uppfyllt minimikraven:

- Hunden ska, såvitt känt, ha rastypisk mentalitet samt vara fri från ärftliga sjukdomar och defekter.
- Hunden ska vara höftledsröntgad med resultatet grad A eller B enligt SKK:s hälsoprogram eller annan av SKK godkänd avläsning, se SKK registreringsregler.
- Svenskregistrerad hund ska vara jaktprovsmärkerad i Sverige med lägst 3:e pris i UKL eller ÖKL, alternativt lägst ett 3:e pris på fullbruksprov. För hund jaktmärkerad i annat land gäller att hunden ska uppfylla kraven för avelsgodkännande i det landet för att kunna stå med på hanhunds- eller tiklistan i Sverige.
- Utlandsregistrerad hund, vars ägare är bosatt i Sverige, ska uppfylla hemlandets avelskrav.
- Hunden ska vara utställningsmärkerad eller exteriörbedömd med minst "Good" i Sverige vid minst 15 månaders ålder. Målet är också uppfyllt med motsvarande utländsk utställningsmerit på godkänd FCI- utställning eller på i hemlandet Tyskland nationell utställning eller om hunden är exteriörbeskriven (Form- und Haarwert) med minst resultat "gut".
- Ägare bosatt i Sverige ska vara medlem i SVK.
- Hunden ska ha uppnått en ålder av två år innan den kan finnas med på listan.

I övrigt förväntas att (ej krav):

- Hunden har genomfört BPH med skott.
- Hunden är armbågsröntgad (ED röntgad) med ED 0 eller ED 1. Se SKK:s policyuttalande kring ED, se SKK, policyuttalande gällande ED.

Det åligger hundägaren att anmäla hund till listan och att skriftligen styrka och översätta utländska meriter. Eventuella förändringar anmäls också av ägaren. Utöver jaktprov- och utställningsmeriter kan följande införas på listan om hundägaren så önskar: meriter från viltspårprov, fullbruksprov, anlagstest i vildsvinshägn, exteriörbedömning, mentalbeskrivning/BPH samt övrig information såsom höjd samt annan merit som är av vikt för rasen. Listorna revideras kontinuerligt. Hund som överskridit 20 avkommor eller tik som nått maxantalet 5 kullar (SKK:s grundregler 2:5) tas bort från listan detta antal kontrolleras årligen. Tikar över 10 år plockas bort från listorna, likaså tik som fyllt 7 år och inte tidigare haft en valpkull. Hanar kan stå kvar på listan efter 10 års ålder om ägaren bedömer att de fortsatt kan användas i avel.

Uppfödare har tillgång till SVKs valphänvisning om parningen följer:

- SKK:s grundregler, registreringsregler och avelspolicy ska följas.
- Avelsdjuren ska vara röntgad HD A eller B, ett av avelsdjuren ska ha minst Ed 0 enligt SKKs policybeslut.
- Ägaren till ett av avelsdjuren ska vara medlem i SVK

Historik

Långhårig vorsteh anses vara den äldsta av de tre vorstehraserna. På kopparstick och oljemålningar från 1500-talet kan man se långhåriga hundar i olika jaktsituationer, både vid fågeljakt och jakt på högvilt. Dessa hundar var i motsats till dagens långhåriga vorstehhundar relativt små. De hade brun päls, brett huvud och kuperad svans. Under 1600- och 1700-talen utvecklades den till en stor, kraftig hund med långsamt och snävt sök. Jakten med Långhårig Vorsteh var på den tiden mycket lik dagens jakt med spaniel.

Rasen härstammar från de medeltida wachtelhundar som användes till jakt på fågel. Man anser att fransk spaniel, engelska Gordonsetter och Irländsk setter finns inblandade i den slutliga utformningen av rasen. I några linjer lär även Pointer och en spansk stående fågelhund ha korsats in. Rasens utseende tyder på att dessa förmodanden är riktiga.

Med kombinationen av goda fältegenskaper och uthållighet, som de engelska hundarna medförde, och arvet från den ursprungliga tyska vorsteh i form av vattenpassion, apporteringsglädje, lugnt eftersök och rovdjursskärpa, ansågs att man fått fram en idealisk jakthund. För mer information om hur man i dagens Tyskland ser på rasen och dess jaktliga egenskaper se nedan.” Bilaga 1. Deutsch Langhaar, jaktliga egenskaper”

År 1878 bildades den första avelsföreningen för Långhårig vorsteh i Berghausen och året efter anordnades en stor utställning för Långhårig vorsteh, varvid den första rasstandard sammanställdes i vilken man förbjöd den svartvita färgkombinationen, som förmodligen var ett arv från Gordonsettern. Den minoritet av svartvita valpar som föddes avlivades från början men man kom snart underfund med att de inte var sämre jakthundar och lät dem leva. De skänktes bort och blev så småningom grunden till Grosser münsterländer, som alltså är en färgvariant av Långhårig vorsteh.

Under 1900-talet har ,med rasklubben som initiativtagare, i Tyskland genomförts planerade inkorsningar av Korthårig vorsteh, vilket medfört en dämpning av inavelsökningen i populationen.

Population

Här finns faktaunderlag när det gäller registrering, hur kullstorlekar sett ut bakåt i tiden samt inavelstrenden inom rasen

Nuläge

I ett flertal parningar har använts importerade hanar från Norge, Danmark och Finland. Danmark och Finland finner vi också ofta tyska och tjeckiska linjer vilket ytterligare kan bidra till att inavelsökningen hålls nere.

Populationsstorlek, registreringsciffror

Under åren 2011 till 2022 har det fötts 10 kullar, 48 valpar i Sverige. Det har importerats 30 individer, 11 tikar och 19 hanar. Totalt registrerade hundar mellan 2011 – 2022 är 78 st. individer, varav 30 st. (38 %) av de hundar som registrerats de senaste 12 åren är importer.

Tabell: Registrerings statistik åren 2011 - 2022

Antal reg/år	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Tikar (varav importer)	3	3 (1)	2 (1)	2 (2)	1 (1)	7 (1)	4 (1)	4 (1)	2	0	1 (1)	3 (2 *)
Hanar (varav importer)	4	9 (3)	2 (1)	1 (1)	2 (2)	9 (5)	4 (1)	5 (1)	2 (2)	1 (1)	0	7 (2)
Totalt	7	12 (4)	4 (2)	3 (3)	3 (3)	16 (6)	8 (2)	9 (2)	4 (2)	1 (1)	1 (1)	10 (4)

Källa SSK Avelsdata 2023-02-14

Genomsnittlig kullstorlek

Under åren 2014, 2015, 2020 samt 2021 har inga kullar fötts i Sverige därav redovisas inte dessa år i tabellen ovan. Antalet kullar under åren 2011 – 2020 är för litet för att redovisa rasens reproduktionsförmåga statistiskt som mäts i snittet av antalet valpar per kull.

Tabell: antal kullar

År	2011	2012	2013	2016	2017	2018	2019	2022*
Antal valpar	7	8	2	10	6	7	2	6 (15*)
Antal kullar	1	2	1	1	1	1	1	1 (2*)

Källa SKK avelsdata 2022-12-02

*) Under 2022 föddes en kull i Sverige av en i landet temporärt boende kennel från Tjeckien. Av tekniska skäl kunde denna kull inte registreras som svenskfödd, utan de 6 st. av totalt 9 st. födda valpar (samtliga tikar) som blev kvar inom landet kommer att registreras in som importer. (Två av dessa är inregistrerade vid årsskiftet 2022/2023.)

Inavelstrend (inavelsökning) fördelning parningar

Tabell: Rasens genomsnittliga inavelsökning. Beräknad över 5 generationer

År	2011	2012	2013	2016	2017	2018	2019	2022
Inavelsgrad	1,9%	0,00%	0,2%	---	3,3%	0,0%	0,0%	1,2

Källa SKK avelsdata 2023-02-15

Rasens genetiska variation är mycket viktig att bibehålla. En hög inavelsgrad innebär en dubblering av gener (dvs minskad diversitet, ökad homozygoti). Dubblering av gener medför att gener förloras. Även gener med negativ verkan dubblas, därför är genetisk variation nödvändig. Därigenom skapas förutsättningar för att bibehålla rasens goda hälsa och funktion och skapar förutsättning för att vidareutveckla dess funktionalitet.

Då kullstorlekarna ändå visar en något oroande trend att ligga väl lågt i antal, samt att flera tikar ej blivit dräktiga, har rasklubben haft en ambition att få större kunskap om den genetiska inavelsgraden i den för avel tillgängliga populationen. Ett undersökning har därför inletts 2024, i syfte att få ett representativt antal hundar testade för genetisk COI (Coefficient Of Inbreeding), och på så sätt kartlägga populationens genetiska inavelsgrad och diversitet. Det beräknade värdet för inavelsökning bör tolkas med stor försiktighet, då vi sällan har ens 5 generationer att räkna på i SKK Avelsdata, och här är det önskvärt att både uppfödare och hanhundsägare får en större kunskap och förståelse för att kunna fatta de bästa långsiktiga besluten vid val av föräldradjur.

Det finns en internationell databas för Långhårig vorsteh, <http://germanlonghair.com> som ger värdefull information om rasen. Denna databas är dessvärre inte öppen utan personlig inloggning, men ändå viktigt i avelsarbetet då det i den svenska avelsbasen finns en stor del utländskt avelsmaterial. Utländskt avelsmaterial kommer troligen att vara nödvändigt för rasens fortlevnad.

I den internationella databasen finns fler fullständiga stamtavlor, vilket inte är möjligt att få fram i SKKs databas på grund av den stora delen importerade individer i den svenska populationen. Ett utvecklat samarbete med rasklubben i rasens hemland, samt samarbete med andra ras- och specialklubbar tillför här värdefull kunskap. Långhårig vorsteh har haft en god utveckling vad gäller användning av enskilda individer och avkommor. Sedan början av 2000 talet har det skett stora lättnader vad gäller möjligheten att importera hundar, samt att det har varit lättare att föra hund över landsgränserna.

Tik- och hanhundsanvändning

Ett viktigt verktyg för att hålla ner inavelsökningen i en ras är att begränsa användandet av varje enskild hund. Därför bör en hund ej vara förälder till mer än 5% av hundarna i sin generation (5 år), eller till mer än 25% av de hundar som registreras per år under sin livstid. Enligt SKK:s grundregler får en tik ha max fem kullar.

Barnbarns listor

Ett riktmärke för hur många individer far och morföräldrar bör tillåtas lämna bör inte överskrida fler barnbarn än två gånger vad en enskild individ bör tillåtas producera. Detta ska ses som en rekommendation, och ej en regel, eftersom detta skulle innebära att yngre hundar i familjgruppen fräntas avelsrätten på grund av den avel som bedrivits med dess äldre släktingar.

Tabell: Hannar avelsstruktur Barnbarn, antal hundar: Antal: 18 stycken

Anfader Föd.år	Sv.födda avk.	* Övr. avk
2012	7	2
2004	0	1
2004	6	3
2002	7	1
2002	7	0
1999	0	5
1999	6	1
1999	3	2
1997	8	3
1996	7	0
1995	14	2
1995	6	6
1994	20	0
1993	7	1
1993	7	0
1993	8	0
1993	5	0
1990	9	0

* Övriga är de ej svenskfödda avkommor/barnbarn som finns i SKKs databas, t.ex. importer och tävlingshundar. Dessa räknas ej med i rasstatistik. Källa SSK avelsdata 2022-12-02

Övergripande avelsmål för rasen

Rasen är numerärt liten i Sverige, se sid 8, och en del import har skett från Tyskland, samt från de nordiska länderna. Ärftlig variation är en särskilt viktig förutsättning för rasernas möjlighet att fortleva och uppfödarnas möjligheter att bedriva sund avel. Därför skall aveln vara målinriktad, långsiktig och hållbar. Med hållbar menas att den inte leder till brister avseende hälsa, mentalitet eller funktion eller tömmer rasen på genetisk variation. Övergripande mål att väcka intresse för och främja avel med fysiskt sunda, jaktligt och exteriört bra hundar, samt arbeta för en så bred avelsbas som möjligt. Individer av rasen ska fungera i samhället och uppvisa de rastypiska mentala egenskaperna såsom pålitlighet, vänlighet och dressebarhet, utan omotiverad rädsla eller aggressivitet.

Övergripande avelsstrategi för rasen

Det stora inslaget av importhundar framgår av tabell för "avelstruktur barnbarn". Den höga graden av importhundar ställer höga krav på kunskap och rätt information vid valet av kombinationer vid parning. Inavelsgraden kan vid första anblicken se låg ut, men bakom varje enskild individ finns många gånger samma anfäder från led fyra, fem och bakåt. Det vilar ett stort ansvar på de individuella uppfödarna samt klubbens avelsrådgivare att inhämta kunskap om i första hand hundars genetiska bakgrund men även hälsa, jakttegenskaper etc. Detta gäller både de svenskfödda hundarna samt de hundar som importeras med tanken att användas i svenska aveln. Samt de individer, oftast hanar, som uppfödare väljer att para med i utlandet.

En undersökning inleddes 2024, för att med hjälp av specifika "Breeders DNA-test" få större kunskap om den genetiska inavelsgraden COI i vår närliggande population. COI (coefficient of inbreeding) anger individens faktiska genetiska inavelsgrad, dvs. de identiska gener som nedärvt av båda föräldrarna, ej att förväxla med den inavelsökning vi matematiskt räknar fram i SKK Avelsdata över fem generationer. Forskning fortgår alltjämt angående vilka nivåer av inavel (= genförlust) våra hundpopulationer tål, och vilken nivå vi kommer att tvingas acceptera för att fortfarande kunna nyttja fördelarna med den förutsägbarhet som dubblade gener medför i fråga om såväl fysiska attribut som förväntade bruksegenskaper. Rasklubbens avsikt med undersökningen är att ha ett bra underlag för beslut kring/och frågor om framtida strategier för att behålla genetisk variation i rasen.

Målsättning

- Att öka rasens population med fler kullar per år.
- Öka information om vikten av utvärdering av varje enskild kull
- Att varje enskild parning görs utifrån väl genomtänkt val av avelsdjur.
- Fortsätta att sprida kunskap och information gällande vikten av att dämpa inavelsökningen i rasen.
- Öka medvetenheten hos uppfödare om skillnaden mellan den beräknade inavelsökningen i populationen och den genetiskt fastställda inavelsgraden/genförlusten (COI) hos varje enskild individ.
- Minska dubbleringen av anfäder i varje enskild hunds stamtavla från 5:e led och däröver.

Handlingsplaner

- Publicera blankett för utvärdering av valpkull på hemsidan.
- Fortsätta sprida information och öka intresset om vikten av att hålla inavelsökning på en låg nivå i rasen.
- Fortsätta den löpande undersökningen ang. genetisk inavelsgrad i populationen genom att intressera uppfödare att skicka ett "Breeders DNA-test" från minst en valp i varje kull.
- Öka kunskapen om hur inavelsökning kan beräknas och förstås inom rasen med den framtida problematik som uppstår om inavelsökningen blir för hög.

- Fortsätta sprida information om hur man kan förstå den genetiska inavelsgraden COI för den enskilda individens hälsa och vad en avelsdepression skulle innebära.

Jakt-, bruks-, funktions egenskaper samt vardagsmentalitet

Nuläge

Rasen har goda jaktegenskaper. Under åren 2011-2022 registrerades 68 långhårig vorsteh (inklusive importer), under dessa år blev det 99 jaktprovstarter där 26 ledde till pris, varav 11 st. 1:a pris, 12 st. 2:a pris och 3 st. 3:e pris. Dessa 99 jaktprovstarter gjordes av 24 enskilda individer. Antal individer går ej att summera i tabellen nedan då samma individ kan ha startats flera år.

Jaktprov 2011 -2022

År	Antal starter	Antal individ.	Antal individer till pris	Antal pris	1a pris	2a pris	3e pris
2011	4	2	2	4	4	0	0
2012	-	-	-	-	-	-	-
2013	-	-	-	-	-	-	-
2014	-	-	-	-	-	-	-
2015	6	4	1	2	-	1	1
2016	11	8	1	2	1	1	-
2017	22	8	3	5	1	3	1
2018	6	3	1	1	-	1	-
2019	26	8	5	8	3	4	1
2020	4	2	-	-	-	-	-
2021	11	4	1	1	-	1	-
2022	9	3	1	3	2	1	-
Summa	99	--	--	26	11	12	3

Källa: SVKs Databas 2023-02-15 samt SKK Hunddata 2023-02-15

För viltspårprov åren 2011-2022 gjordes totalt 46 st. starter fördelade på 18 st. i anlagsklass varav 14 st. är godkända, och 28 st. i Ökl varav 13 st. till 1:a pris, 4 st. till 2:a pris och 2 st. till 3:e pris.

Källa: SKK Hunddata 2023-02-15

Mentalitet och jaktegenskaper i förhållande till rasstandarden

I rasstandarden står att "de viktigaste egenskaperna hos rasen är följsamhet, läraktighet och tillförlitlig användbarhet som jakthund, särskilt efter skott. Temperamentet är livligt utan nervositet." För att trygga dessa egenskaper är det fortsatt viktigt att använda individer i avel som startats på jaktprov. Avsteg kan ske och i dessa fall skall hunden minst ha domarkritik som styrker de viktiga egenskaperna ovan.

Synen på hur Långhårig vorsteh presterar på de svenska jaktproven skall ha en god samstämmighet med hur man i ursprungsland Tyskland anser att rasen ska fungera i jaktliga sammanhang, se vidare bilaga 1. Deutsch Langhaar, jaktliga egenskaper

Avel ska ske för att trygga mentala egenskaper anpassade till rasens funktion och samhällets krav. "Hund som uppvisar beteendestörning i form av överdrivna rädlereaktioner eller aggressivt beteende i oprovocerade eller för hunden vardagliga situationer ska inte användas i avel." (SKKs grundregler utdrag ur punkt 2:3).

Mål – Jaktegenskaper för uppfödare

Att verka för att öka antalet jaktprovsbedömda avkomma, minst tillgodose att så många avkommor som möjligt blir egenskapsbedömda på jaktprov. Detta skulle ge ett ökat underlag för bedömningen av hur föräldrarna nedärver jaktegenskaper.

Verka för att förbättra egenskaperna. Inför parning bör båda föräldrarna uppvisa egenskapsvärden som är lika bra som, eller bättre än det aktuella medelvärdet för rasen och för könet avseende minst fyra av egenskaperna: fart, vidd, reviering, följsamhet och vattenpassion. Viktigt är att fortsätta bevara det goda ståndanlaget, apportioneringslust, spårförmåga, rovdjursskärpa samt skalla i spårlöpa efter hår- klövvilt. Stor vikt skall läggas på att bibehålla ståndanlaget, vilket annars kan försvagas på någon generation.

Att öka antalet individer som genomfört BPH

Handlingsplaner jaktegenskaper SVK

Genom fortsatt uppföljning förändra synen på rasens jaktliga prestationer så att de harmoniserar i egenskaperna fart, vidd, reviering, följsamhet och vattenpassion med moderlandets syn på vad Långhårig vorsteh ska prestera jaktligt i samarbete med SVK:s jaktprovsdomarkommitté.

Hälsa

Allmänna rekommendationer

Svenska Vorstehklubben (SVK) ansvarar, i samarbete med Svenska Kennelklubben (SKK), för utveckling av rasen Långhårig vorsteh i Sverige. Avel och uppfödning skall ske i överensstämmelse med djurskyddslagstiftningen och Svenska Kennelklubbens grundregler samt de rasspecifika hälsoprogrammet som utarbetats. För att nå detta finns ett antal mål uppsatta i detta RAS dokument, se nedan.

För att nå framsteg i avelsarbetet gäller att inte ha för många egenskaper att ta hänsyn till, det är viktigt att de för individen allvarliga sjukdomarna/defekterna prioriteras.

För att komma till rätta med de sjukdomar som förekommer inom rasen och där ärftligheten kan misstänkas, behövs information från uppfödare och hundägare. Sjuka hundar eller hundar som ger avkomma med sjukdom där trolig ärftlig bakgrund finns, ska inte användas i avel.

Följande sjukdomar förekommer i mycket begränsad omfattning i rasen och ses idag inte som ett problem. Det är av stor vikt att bibehålla en frisk ras.

Nuläge

Ger en förklaring till hur hälsan inom rasen ser ut genom faktisk kunskapsinhämtning från olika typer av databaser. Under rubriken finns även mål samt strategier för framtiden. Långhårig vorsteh är generellt sett en frisk ras med god hälsa. Det finns trots detta all anledning att vara observant på vad som dyker upp inom rasen i form av sjukdomar eller ärftliga defekter, och följa Tyskland i hur de löpande hanterar eventuella problem som uppdragas.

Höftledsdysplasi, HD

Gällande arvs gången för HD och Ed är den komplex då både arv, där många samverkande gener (polygen), och miljö är bidragande orsaker till sjukdomens utveckling.

Födelseår	2013	2016	2017	2018	2019	2022
Antal födda	2	10	6	7	2	6
Antal röntgade	-	5	3	4	1	3
Antal med HD, A och B	-	5	2	4	1	3
Antal med HD , C	-	-	1	-	-	-
Antal med HD , D	-	-	-	-	-	-
Antal med HD, E	-	-	-	-	-	-
Andel med HD C-E (%)	-	0	33,3	0	0	0

Källa SKK avelsdata 2024-11-22

Inga individer röntgade, födda under 2013, 2014, 2015 2020 samt 2021

Målsättning HD och Ed

HD ingår i dagsläget i SKK:s hälsoprogram på nivå 3

Ed Förekommer i låg frekvens samtidigt som väldigt få individer röntgas. Eftersträva att fler individer röntgas

Strategi HD och Ed

HD Verka för att få minst 50 % röntgad avkomma. ED Eftersträva att fler individer röntgas. Genom direktinformation till uppfödarna samt via hemsidan och i Svensk Vorsteh och att i avelsarbetet undvika parningskombination som utifrån tillgänglig information ökar risken för allvarlig sjukdom/funktionshinder hos avkomman.

Hud problematik/allergier

Allergier förekommer i mycket låg frekvens i rasen. Ur avelssynpunkt ska hundar som visar/visat symptom på detta inte användas i avel.

Arvbara sjukdomar

Autoimmuna sjukdomar och tumörer förekommer men i låg frekvens. Bettfel och kryptochism förekommer i rasen men i så låg frekvens att det endast hålls under uppsikt. De är inte föremål för några speciella avelsmässiga åtgärder

Målsättning Arvbara sjukdomar

Att bevaka förekomsten av allvarliga sjukdomar.

Hantera de allvarliga sjukdomar som är knuten till en identifierad recessiv gen, utan att i hög grad minska den genetiska variationen.

Handlingsplaner

Främst genom direktinformation till uppfödarna samt via hemsidan och i Svensk Vorsteh. I avelsarbetet undvika parningskombination som utifrån tillgänglig information ökar risken för allvarlig sjukdom/funktionshinder hos avkomman.

Informera om lämplig långsiktig strategi för att hantera oönskade, recessiva anlag som framkommer i rasen, utan att detta inverkar menligt på det övergripande arbetet att bibehålla en genetisk variation.

Exteriör

Nuläge

Långhårig vorsteh skall vara kraftig och muskulös med flytande linjer. Den skall inte vara högställd.

Generellt uppfyller hundarna inom rasen gällande rasstandard. Jakthundars funktionsduglighet ställer stora krav på sund konstruktion utan olika abnormiteter. Vinklarna skall vara korrekta, i fronten ska skulderbladen ligga väl an mot bröstkorget. Bak ska knälederna haslederna vara korrekt vinklade.

Rasen har ännu inte varit aktuell för exteriörbeskrivning.

Målsättning - exteriör

- Att använda avelsdjur med god exteriör utifrån funktion och att i avelsarbete använda individer med för rasen goda vinklar i farm- och bakbensparti.
- Att avla fram hundar med god exteriör som väl lämpade för att arbeta högt upp i åldern.
- Att individerna som framavlas ska ha god samstämmighet med rasstandard.

Handlingsplaner

- Verka för att exteriörbeskrivning påbörjas.
- Öka kunskapen om den goda exteriörens betydelse för den arbetande hunden.
- Undvika parningskombination som utifrån tillgänglig information ökar risken för allvarlig sjukdom/funktionshinder hos avkomman.

Handlingsplaner för rasklubben

Generellt sett är rasen sund och frisk med goda jaktegenskaper, en funktionell exteriör och god mentalitet. Det är av största vikt att bevara och ytterligare utveckla de goda egenskaperna med tyngdpunkt på rasens jaktliga mångsidighet.

Prioritering av viktiga kortsiktiga och långsiktiga mål

Genom klubbens samtliga informationskanaler sprida kunskap om genetik och avel.

Viktiga egenskaper att bevara är rasens goda mentalitet och dess jaktliga mångsidighet.

Hos moderklubben i Tyskland finns god grund för att behålla rasens vilja att skalla på hår- och klövvilt. I Sverige finns liten eller ingen förutsättning att kontrollera denna egenskap på jaktprov. Av yttersta

vikt är att bevara ståndanlag, följsamhet, läraktighet och tillförlitliga användbarhet som jakthund, särskilt efter skott. Samt behålla rasens livliga temperament, utan nervositet.

Föra ut information gällande defekter och sjukdomar som uppkommer inte för att utesluta individer ur aveln, utan för att inte dubblera dessa anlag. Två individer med gener för två olika sjukdomar kan resultera i helt friska individer. Men en kombination man trots skulle vara fri från sjukdomar kan vara en dubbling av gener som ger sjukdomstillstånd, bara för att man inte fått del av information kring sjukdomarna. Vilket naturligtvis inte gynnar rasen, lika lite som att göra en parning med samma individer flera gånger i numerärt små populationer behöver vi tänka ras inte individ.

Målsättning

- Fortsätta sprida information om rasens tillgångar
- Verka för att öka antalet hundar som blir beskrivna i SKKs officiella mentalbeskrivning Beteende- och personlighetsbeskrivning hund (BPH).
- Informera om orsaken till vikten av denna typ av beskrivning både för den enskilda individen och för rasen som helhet.
- Verka för att öka antalet starter på jaktprov, utställningar och mentalbeskrivningar.

Handlingsplan för fortsatt arbete inom SVK

- Stimulera till årliga uppfödarträffar och utbildningar.
- Kontinuerligt arbeta med och stödja utbildning som ger kunskaper om rasen.
- Ha en god dialog med tik- och hanhundsägare när det gäller vilka områden de önskar påfyllnad av kunskap.
- Sprida kunskap om alla de områden som omfattas av RAS: Jakt/funktion, mentalitet, hälsa, avelsstruktur och exteriör.
- Hitta former för att stödja uppfödare i arbetet med att utvärdera avelsresultat.
- Stödja uppfödarna och de enskilda hundägarna i arbetet med att bedriva verksamhet för att uppnå de ovan beskrivna mål i detta RAS dokument.
- Fortsätta arbetet med att få ökad förståelse i Sverige för hur en Långhårig vorsteh förväntas utföra sitt jaktliga arbete före och efter skott. Detta med hänvisning till vad man i rasens ursprungsland anser vara viktig att rasen ska klara och hur detta jaktliga arbete ska gå till väga.

Summering

Generellt sett är rasen sund och frisk med goda jaktegenskaper, en funktionell exteriör och god mentalitet. Det är av största vikt att bevara och ytterligare utveckla de goda egenskaperna med tyngdpunkt på rasens jaktliga mångsidighet.

Prioritering av viktiga kortsiktiga och långsiktiga mål

Genom klubbens samtliga informationskanaler sprida kunskap om genetik och avel. Viktiga egenskaper att bevara är rasens goda mentalitet, och dess jaktliga mångsidighet.

Hos moderklubben i Tyskland finns god grund för att behålla rasens vilja att skalla på hår- och klövvilt. I Sverige finns liten eller ingen förutsättning att kontrollera denna egenskap på jaktprov. Av yttersta vikt är att bevara ståndanlag, följsamhet, läraktighet och tillförlitliga användbarhet som jakthund, särskilt efter skott. Samt behålla rasens livliga temperament, utan nervositet.

Berätta om defekter och sjukdomar som uppkommer – inte för att utesluta individer ur aveln, utan för att inte dubblera dessa anlag. Två individer med gener för två olika sjukdomar kan resultera i helt friska individer. Men en kombination man trots skulle vara fri från sjukdomar kan vara en dubbling

av gener som ger sjukdomstillstånd, bara för att man inte fått del av information kring sjukdomarna. Vilket naturligtvis inte gynnar rasen, lika lite som att göra en parning med samma individer flera gånger – i numerärt små populationer behöver vi tänka ras inte individ.

Källförteckning

- Svenska Kennel klubben (SKK) Avelsdata, 2023
- Svenska Kennel klubben (SKK) Hunddata, 2023
- Svenska Vorsteh klubben (SVK) jaktprovsstatistik, 2023
- SKKs grundregler, 2022
- Särskilda Rasspecifika Domaranvisningar (SRD), 2022
- Weltverband Deutch Langhaar
- ”Långhårig vorsteh, standard och kommentarer.” Svenska Vorstehklubben (2003)

Långhårig Vorsteh, jaktliga egenskaper

Nedan är en beskrivning på hur individer av rasen Deutsch Langhaar [DL] förväntas jaga, samt hur rasen bedöms på jaktprov i ursprungslandet Tyskland.

Sök

I jämförelse med de brittiska stående fågelhundarna och Korthårig Vorsteh, skall DL söka med något lägre nos och i högre utsträckning tillvarata arbete med löpor och markvittring. Detta betyder inte att rasen enbart skall arbeta med markvittring. Vid stöt av hårvilt (hare/räv) ska dessa förföljas med skall. Anlag för skall vid förföljande av hårvilt är, liksom ståndanlaget, ett krav för avelsgodkännande i ursprungslandet.

I de fall tryckande hårvilt markeras med stånd, räknas detta hunden tillgodo i bedömningen av ståndanlaget. Sekundering behöver inte visas, inte heller arbete i parsläpp.

Fält

Deutsch Langhaar ska vara en mångsidig jakthund, väl fungerande i arbetet före skott, men med hänsyn till jaktetiska hänsyn ligger avelsmässigt fokus på arbetet efter skott, i vatten, på fält och i skog. Rasen ska ha en stor arbetsvilja och karaktärsstyrka för att söka och finna vilt. DL ska också ha en vilja att jaga i team, i nära anslutning till sin förare. DL ska ha ett bra ståndanlag samt stor vilja att spåra och söka vilt. Rasen ska ha vilja att apportera, och ihärdigt arbeta i snårig och taggig vegetation. DLs storhet ligger i arbete efter skottet, och arbete under mer svåra förhållanden som snår, vass, fukt och kyla.

Skog

Rasen ska visa full koncentration, lugn och spårsäkerhet och ha en god sökstrategi, med en uttalad vilja att hitta vilt. Rasen ska arbeta med nosen i en mer djupt liggande position. I skogen ska viljan att hitta och finna vilt vara framträdande, detta ska ske med en inte alltför högt burens nos. DL ska skalla, vissa individer skallar på spår, och samtliga individer ska skalla på synintryck, endast hundar som skallar ska gå i avel. Detta gör att rasen lämpar sig som kortdrivande hundar. DL ska kännetecknas av viljan att hitta vilt, dess ihärdiga, idoga sökande och dess motivation. Rasen ska inte jaga i ett för högt tempo - rusa eller överjaga - utan på ett tillförlitligt sätt jaga framför skytten, vilket ska åtföljas av viltskärpa. DL ska jaga med intelligens och klokhet, sök- och spårvilja, lugn, koncentration och karaktärsstyrka.

Vatten

Tyska avelsföreningen för DL lägger särskild vikt i avelsarbetet när det gäller lämplighet för vattenarbete och vattenegenskaperna före och efter skottet. DL ska ha stor vattenglädje. Rasens okänslighet, ska visa sig i arbetet i vass och tätningar där den ska visa stor arbetsvilja och uthållighet, de ska söka ihärdigt, samtidigt som den ska visa utmärkta apporteringsförmåga.

Deutsch Langhaar ska vara vänliga, sällskapliga och lugna, DL knyter nära band till människor.

Information

I september 2022 erhöles en kort sammanfattning gällande bedömningskriterier för utvärdering av avelshundar i hemlandet Tyskland av ordförande för Weltverband Deutch Langhaar, Leonhard Schmieg översäde såväl en originaltext på tyska samt en översättning på engelska. Båda dessa dokument bör finnas upplagda och tillgängliga på fil på SVK:s hemsida www.vorsteh.se

I detta dokument finns även information hämtat från <http://www.deutsch-langhaar-verband.de/>